EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 21.9.2006
COM(2006) 518 galīgā redakcija

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMAM

ar kuru apstiprina Eiropas Atomenerģijas kopienas pievienošanos Konvencijai par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību

(iesniegusi Komisija)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. IEVADS

Konvencija par kodolmateriālu fizisko aizsardzību (še turpmāk — „*CPPNM*") tika parakstīta 1980. gadā Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras (*IAEA*) aizgādībā un stājās spēkā 1987. gadā. *CPPNM* dalībnieces ir 118 valstis un Eiropas Atomenerģijas kopiena (še turpmāk — „*Euratom*")[1]. Visas Eiropas Savienības dalībvalstis ir *CPPNM* dalībnieces.

Saskaņā ar *CPPNM* 18. panta 4. punkta a) apakšpunktu *Euratom* parakstīja *CPPNM* 1980. gada 13. jūnijā un pievienojās tai 1991. gada 6. oktobrī[2].

CPPNM mērķis jo īpaši ir piemērot fiziskas aizsardzības pasākumus kodolmateriālu starptautisko pārvadājumu laikā.

Vairākas valstis 1999. gadā norādīja, ka *CPPNM* nav visaptveroša un nepieciešams to pārskatīt — galvenokārt tādēļ, ka tajā nav ietverti atsevišķi nozīmīgi fiziskās aizsardzības aspekti. Tika norādīts uz nepilnībām tādā jomā kā materiālu aizsardzība, tos izmantojot, uzglabājot un transportējot iekšzemē. Turklāt *CPPNM* nav pievērsta pietiekami liela uzmanība kodoliekārtu aizsardzībai pret ļaunprātīgām darbībām. Ņemot vērā minētās problēmas, Starptautiskās Atomenerģijas aģentūras (*IAEA*) ģenerāldirektors 2001. gada jūnijā izveidoja „atklātu juridisko un tehnisko ekspertu grupu *CPPNM* grozījumu projekta sagatavošanai", lai apspriestu, vai ir nepieciešams pārskatīt *CPPNM*.

Grozījumu konference notika no pirmdienas, 2005. gada 4. jūlija, līdz piektdienai, 8. jūlijam, Vīnē, *IAEA* galvenajā mītnē. Konferencē 8. jūlijā pieņēma *CPPNM* grozījumu.

Padome ar 2005. gada 28. jūnija lēmumu[3] pilnvaroja Komisiju risināt sarunas par *CPPNM* grozījumiem attiecībā uz jautājumiem, kas ir Kopienas kompetencē. Tādēļ *Euratom* kopiena pilnībā piedalījās grozījumu konferencē. Komisijas pārstāvis 2005. gada 8. jūlijā *Euratom* vārdā parakstīja grozījumu konferences Nobeiguma aktu.

2. IEROSINĀTIE *CPPNM* GROZĪJUMI

CPPNM grozījumi ir paredzēti, lai būtiski palielinātu tās efektivitāti.

To atklāj jau mērķu apraksts Konvencijas jaunajā 1.A pantā: „Šīs Konvencijas mērķi ir visā pasaulē panākt un saglabāt efektīvu fizisko aizsardzību kodolmateriāliem, kurus izmanto miermīlīgos nolūkos, un kodoliekārtām, kuras izmanto miermīlīgos nolūkos, novērst un apkarot nodarījumus, kas saistīti ar šādiem materiāliem un

---

1 Dati 2006. gada 27. jūnijā.

2 Padomes 1980. gada 9. jūnija lēmums, ar ko apstiprina Komisijas noslēgto Starptautisko konvenciju par kodolmateriālu fizisku aizsardzību, *Oficiālais Vēstnesis* L 149, 17.6.1980., 41. lpp.

3 dok. 1024/05 ATO 62 CONOP 33 =C 438

iekārtām, kā arī šādā nolūkā veicināt sadarbību starp valstīm, kas ir Konvencijas puses."

Tādēļ grozījumi paplašina Konvencijas darbības jomu, kas pašlaik attiecas uz kodolmateriālu starptautiskiem pārvadājumiem, lai aptvertu kodolmateriālu izmantošanu, transportēšanu vai uzglabāšanu iekšzemē.

Turklāt, lai panāktu vispusīgāku kodolmateriālu fizisko aizsardzību, grozītā *CPPNM* ietver ne tikai pašus materiālus, bet arī atbilstīgās kodoliekārtas. Tādēļ tika mainīts *CPPNM* nosaukums — *Konvencija par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību.*

Grozītajā *CPPNM* detalizēti aprakstīts, ko nozīmē „kodoliekārta": iekārta, kurā kodolmateriāli tiek ražoti, pārstrādāti, izmantoti, apstrādāti, glabāti vai apglabāti, ja šādas iekārtas bojājums vai iedarbība uz to varētu izraisīt nozīmīga daudzuma radiācijas vai radioaktīvo materiālu izplūdi, un tā ietver arī saistītās ēkas un aprīkojumu, no kurienes radiācija vai radioaktīvs materiāls varētu izplūst iedarbības rezultātā (1. panta d) punkts).

Jaunajā tekstā arī prasīta atbilstīga fiziskās aizsardzības režīma izveide (2.A panta 1. punkts), juridisku un reglamentējošu noteikumu izstrāde (2.A panta 2. punkta a) apakšpunkts) un kompetento iestāžu izveide to īstenošanai (2.A panta 2 punkta b) apakšpunkts).

Turklāt tajā norādīti 12 „kodolmateriālu un kodoliekārtu fiziskās aizsardzības pamatprincipi", ko piemēro valstis, kas ir jaunās Konvencijas puses (2.A panta 3. punkts).

Grozītajai Konvencijai ir tieša ietekme uz aizsardzības režīmu, kā tas noteikts *Euratom* līguma VII nodaļā[4]. Īpaši jāuzsver, ka noteikta atbildība par fiziskās aizsardzības režīma izveidi, īstenošanu un uzturēšanu (A princips), par pienācīgas kodolmateriālu aizsardzības nodrošināšanu arī starptautiskajiem pārvadājumiem, līdz šī atbildība tiek atbilstīgi nodota citai valstij (B princips), par juridisku un reglamentējošu noteikumu izstrādi un uzturēšanu, lai reglamentētu fizisko aizsardzību (C princips), par tādas kompetentās iestādes izveidi vai izraudzīšanu, kas atbildīga par juridisku un reglamentējošu noteikumu īstenošanu (D princips), par skaidru pienākumu sadali dažādu fiziskās aizsardzības elementu īstenošanai valstī (E princips) un par ārkārtas rīcības (avārijas) plāna izveidi, lai reaģētu uz neatļautu kodolmateriālu izvešanu vai kodoliekārtu vai kodolmateriālu sabotāžu, vai šādiem mēģinājumiem, kas atbilstīgi jāuzņemas visiem licences turētājiem un attiecīgajām iestādēm. (K princips).

CPPNM grozījumos arī īpaši pieprasīts valstīm, kas ir Konvencijas puses, nodrošināt aizsardzību pret zādzībām, kontrabandu un sabotāžu (2.A panta 1. punkts).

[4] *Euratom* līguma 77.–85. pants

Tajos paredzēta arī izvērsta savstarpēja Konvencijas valstu un starptautiska sadarbība attiecībā uz tūlītējiem pasākumiem, lai atklātu un atgūtu nozagtus vai kontrabandas kodolmateriālus, mazinātu visas sabotāžas radioloģiskās sekas un novērstu un apkarotu saistītos nodarījumus (5. pants).

Vēl ļoti svarīgs grozījums ir Konvencijā izvirzītā jaunā prasība, ka tīši veiktas dažādas darbības, to draudus vai mēģinājumus „katra valsts, kas ir Konvencijas puse, atzīst par sodāmu nodarījumu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem" (7. panta 1. punkts).

3. *EURATOM* UN DALĪBVALSTU LOMA UN KOMPETENCE KONVENCIJĀ

Euratom līguma 101. panta 1. punktā paredzēts, ka „Kopiena saskaņā ar savām pilnvarām un jurisdikciju var uzņemties saistības, noslēdzot nolīgumus ar [..] starptautisku organizāciju [..]".

Euratom lomu un kompetenci saistībā ar *CPPNM* 1978. gadā apstiprināja Eiropas Kopienu Tiesa[5].

„[..] (*Euratom* līguma) 2. panta e) punktā Kopienai dots uzdevums, izmantojot attiecīgu uzraudzību, nodrošināt to, ka kodolmateriālus neizmanto mērķiem, kas atšķirīgi no mērķiem, kam tie paredzēti, neņemot vērā šādas atšķirīgas izmantošanas raksturu un apstākļus, kādos tā varētu notikt, un visbeidzot pati frāze „drošības pasākumi", kas Līgumā izmantota, lai raksturotu VII nodaļas noteikumus, attiecas uz plašāku darbības jomu nekā tikai kodolmateriāla izmantotāja deklarētā mērķa aizstāšana ar citu atšķirīgu mērķi. Šeit Līgumā paredzēta jebkāda kodolmateriālu atšķirīga izmantošana, kas rada risku drošībai, tas ir, kaitējuma risku sabiedrības un valstu būtiski svarīgām interesēm. Tādējādi nevar būt šaubu, ka „drošības pasākumu" koncepcija Līguma nozīmē ir pietiekami visaptveroša, lai iekļautu arī fiziskās aizsardzības pasākumus".

Tiesa nolēma, ka „dalībvalstu līdzdalība *CPPNM* [..] ir saderīga ar *Euratom* līguma noteikumiem tikai ar nosacījumu, ka pati Kopiena, ciktāl tas attiecas uz tās pilnvarām un kompetenci, ir *CPPNM* dalībniece vienlīdzīgi ar dalībvalstīm" un ka atsevišķas *CPPNM* saistības, ciktāl tas skar Kopienu, var īstenot tikai, Kopienai un dalībvalstīm cieši sadarbojoties gan sarunu un noslēgšanas procesā, gan attiecīgo saistību izpildē.

Ņemot vērā novatorisko pieeju kā grozītās *CPPNM* vispārējo mērķi, proti, labāk reaģēt uz jauniem draudiem un panākt lielāku kodoldrošību, apkarojot, atturot un, visbeidzot, sodot tos, kuri varētu iesaistīties kodolzādzībā, sabotāžā vai pat terorismā, Tiesas atzinumi ir jāinterpretē jaunā skatījumā, kas nozīmē, ka atbilstīgi jāpielāgo arī Konvencijas piemērošanas joma attiecībā uz *Euratom*. Līdzīgi nesenajam Tiesas spriedumam[6], kas attiecas uz vides aizsardzību, no *Euratom* kompetences nevar *per se* izslēgt prasību, ka dalībvalstīm jāparedz sankcijas. Šajā spriedumā Tiesa

---

5 Tiesas 1978. gada 14. novembra Nolēmums 1/78, nolēmums pieņemts saskaņā ar EAEK līguma 103. panta trešo daļu, *ECR* 1978, 2151. lpp., jo īpaši nolēmuma 21. un 34. punkts un pirmā rezolutīvā daļa.

6 Eiropas Kopienu Tiesas 2005. gada 13. septembra spriedums lietā C-176/03, Eiropas Kopienu Komisija pret Eiropas Savienības Padomi, īpaši 47. un 48. punkts.

apstiprināja, ka Kopienas kompetencē principā ir prasīt dalībvalstīm noteikt krimināLsodus svarīgu Kopienas mērķu aizsardzībai.

Ir vispāratzīts, ka kodolmateriālu fiziskā aizsardzība ir viens no Kopienas svarīgākajiem mērķiem, kā to skaidri nosaka vispusīgā, juridiski saistošā un īstenojamā *Euratom* drošības pasākumu sistēma.

Šajā saistībā *Euratom* līguma 2. panta e) punktā noteikts, ka Kopiena „[..] nodrošina to, ka kodolenerģētikas materiālus izmanto tikai tiem mērķiem, kam tie paredzēti".

Tādēļ, lai panāktu augstu drošības pasākumu līmeni, *Euratom* var būt nepieciešams īstenot pasākumus, kas saistīti ar dalībvalstu kriminālLikumu.

Tāpēc svarīgie grozījumi, kas iekļauti Konvencijas 7. panta 1. punktā, nosakot, ka dažādas darbības, to draudus vai mēģinājumus, kas ir tīšs tiesību pārkāpums, „katra valsts, kas ir Konvencijas puse, atzīst par nodarījumu, kas sodāms saskaņā ar tās tiesību aktiem", nav *per se* izslēgti no piemērošanas *Euratom*.

Pievienojoties *CPPNM*, Komisijai būs Kopienas vārdā jāpaziņo depozitārijam, kuri panti uz to neattiecas, kā tas 18. panta 4. punkta c) apakšpunktā paredzēts integrācijas vai cita veida reģionālām organizācijām, kuras pievienojas *CPPNM*.

Ņemot vērā Eiropas Kopienu Tiesas iepriekšminētās pamatnostādnes, deklarācijā noteikts, ka 8.–13 pantu[7] nepiemēro attiecībā uz Kopienu, pretstatā atsevišķām dalībvalstīm.

4. SECINĀJUMI

Ņemot vērā iepriekšminētos ierosinātos *CPPNM* grozījumus un citēto Eiropas Kopienu Tiesas nolēmumu, Kopienai jāturpina pilnībā piedalīties Konvencijā, jo īpaši, lai nodrošinātu saderību starp Konvenciju un *Euratom* līgumu, un tā sekundārajiem tiesību aktiem.

Tādēļ Komisija ierosina Padomei saskaņā ar *Euratom* līguma 101. panta 2. punktu pieņemt pievienoto lēmumu, ar kuru apstiprina Komisijas pievienošanos Konvencijai.

[7] *CPPNM* 8.–13. pantā noteikts tiesiskais regulējums attiecībā uz krimināLnoziegumiem, likumpārkāpēju vajāšanu un izdošanu un aplūkoti saistīti jautājumi.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMAM

ar kuru apstiprina Eiropas Atomenerģijas kopienas pievienošanos Konvencijai par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 101. panta otro daļu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu[8],

tā kā:

(1) *Euratom* līguma 2. panta e) punktā noteikts, ka Kopiena, izmantojot attiecīgu uzraudzību, nodrošina to, ka kodolmateriālus izmanto tikai tiem mērķiem, kam tie paredzēti.

(2) Konvencija par kodolmateriālu fizisko aizsardzību (*CPPNM*) tika pieņemta 1979. gadā un stājās spēkā 1987. gadā. *CPPNM* dalībnieces ir 118 valstis un Eiropas Atomenerģijas kopiena[9]. Visas dalībvalstis ir *CPPNM* dalībnieces.

(3) Saskaņā ar *CPPNM* 20. pantu 2005. gada 4. jūlijā *IAEA* aizgādībā tika sasaukta grozījumu konference. Eiropas Komisija 2005. gada 8. jūlijā Eiropas Atomenerģijas kopienas vārdā parakstīja Nobeiguma aktu par grozījumiem Konvencijā par kodolmateriālu fizisko aizsardzību.

(4) Kad „integrācijas vai cita veida reģionālās organizācijas" kļūst par Konvencijas pusi, tām saskaņā ar minētās Konvencijas 18. pantu ir jānosūta paziņojums depozitārijam, norādot, kuras valstis ir tās dalībnieces un kuri Konvencijas panti uz tām neattiecas.

(5) Eiropas Kopienu Tiesa[10] ir pieņēmusi nolēmumu, ka dalībvalstu līdzdalība CPPNM ir saderīga ar Euratom līguma noteikumiem tikai ar nosacījumu, ka pati Kopiena, ciktāl tas attiecas uz tās pilnvarām un jurisdikciju, ir CPPNM dalībniece vienlīdzīgi ar dalībvalstīm" un ka atsevišķas *CPPNM* saistības, ciktāl tās skar Kopienu, var īstenot tikai, Kopienai un dalībvalstīm cieši sadarbojoties gan sarunu un noslēgšanas procesā, gan attiecīgo saistību izpildē.

---

8 OV C , , lpp.

9 Dati 2006. gada 27. jūnijā.

10 Tiesas 1978. gada 14. novembra Nolēmums 1/78, nolēmums pieņemts saskaņā ar EAEK līguma 103. panta trešo daļu, *ECR* 1978, 2151. lpp., īpaši nolēmuma pirmā rezolutīvā daļa un 34. punkts.

(6) Turklāt Eiropas Kopienu Tiesa[11] apstiprināja, ka *Euratom* līguma 2. panta e) punktā Kopienai dots uzdevums, izmantojot attiecīgu uzraudzību, nodrošināt to, ka kodolmateriālus neizmanto mērķiem, kas atšķirīgi no paredzētajiem, neņemot vērā šādas atšķirīgas izmantošanas raksturu un apstākļus, kādos tā varētu notikt, un, visbeidzot, pati frāze „drošības pasākumi", kas Līgumā izmantota, lai raksturotu VII nodaļas noteikumus, attiecas uz plašāku darbības jomu nekā tikai kodolmateriāla izmantotāja deklarētā mērķa aizstāšana ar citu atšķirīgu mērķi.

(7) Tāpēc ir jāapstiprina Eiropas Atomenerģijas kopienas pievienošanās grozītajai Konvencijai par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību,

IR NOLEMUSI ŠADI.

Vienīgais pants

Ar šo tiek apstiprināta Eiropas Atomenerģijas kopienas pievienošanās Konvencijai par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību, kurā grozījumi izdarīti ar Nobeiguma aktu, kas parakstīts 2005. gada 8. jūlijā.

Grozītās Konvencijas teksts un *Euratom* deklarācija saskaņā ar Konvencijas 18. panta 4. punktu tiek pievienoti šim lēmumam.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs

[11] Turpat, 21. punkts

PIELIKUMS

Eiropas Atomenerģijas kopienas deklarācija saskaņā ar Konvencijas 18. panta 4. punkta noteikumiem

Eiropas Atomenerģijas kopienas dalībnieces patlaban ir šādas valstis: Beļģijas Karaliste, Čehijas Republika, Dānijas Karaliste, Vācijas Federatīvā Republika, Igaunijas Republika, Grieķijas Republika, Spānijas Karaliste, Francijas Republika, Īrija, Itālijas Republika, Kipras Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Luksemburgas Lielhercogiste, Ungārijas Republika, Maltas Republika, Nīderlandes Karaliste, Austrijas Republika, Polijas Republika, Portugāles Republika, Slovēnijas Republika, Slovākijas Republika, Somijas Republika, Zviedrijas Karaliste un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste.

Kopiena deklarē, ka attiecībā uz to nepiemēro 8.– 13. pantu Konvencijā par kodolmateriālu un kodoliekārtu fizisko aizsardzību.